

امارت اسلامی افغانستان
وزارت امورمهاجرین و عودت کنندگان

د افغانستان اسلامي امارت
د کډوالو او راستنیدونکو چارو وزارت

معینیت مسلکی

ریاست تثبیت و دریافت راه حل های دائمی

مسوده طرح اشتغالزایی و کاریابی جهت امرار معیشت پایدار و خودکفایی برای انعده فامیل هایکه به اثر فشار کشور پاکستان و غیره به افغانستان جبراً اخراج و یا عودت مینمایند.

مورخ ۸ عقرب سال ۱۴۰۲

1-مقدمه

کار و اشتغال رابطه مستقیم با تداوم و بنیاد مستحکم خانواده ها، پیشرفت اقتصادی جامعه و کشور دارد و با فراهم شدن فرصت های شغلی بسیاری از مشکلاتی که جامعه دامنگیر آن است حل میگردد. و هم به وضعیت روانی خانواده ها و جامعه امید بخشیده که در نتیجه به پیشرفت اقتصادی کشور کمک میکنند. در شرایط کنونی و با توجه به آینده کشور، یکی از موضوعاتی که نسبت به سایر موضوعات دیگر در تدوین پالیسی ها و برنامه ریزی ها در سطح کشور قابل بحث میباشد فراهم شدن فرصت های شغلی و کاریابی در رشد اقتصاد کشور رول مهم داشته بدین اساس کار و اشتغال گفتمان جدی در شرایط فعلی لایحه اجتماعی کشور را تشکیل داده و عنصر اساسی پیشرفت، توسعه و انکشاف کنونی کشور شمرده میشوند چون بیکاری یکی از بزرگ ترین آفت های اجتماعی دانسته شده است. آفتی که بخش بزرگ جامعه را متلاشی و به نا امیدی های شهروندان افزوده و داشته های مادی و معنوی کشور را نیز نشانه می گیرد. به همین سبب کار و ایجاد بسترهای اشتغالزای و کاریابی جز و زیر بنایی ترین موضوع و رویکرد امارت اسلامی و وزارت کار امور اجتماعی تلقی می گردد.

وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان هم یکی از ارگان اصلی امارت اسلامی افغانستان در راستای مدیریت مؤثر امور مهاجرت، پاسخ گویی و رسیدگی جهت دریافت راه حل های دایمی از طریق ایجاد فرصت های شغلی برای عودت کنندگان و بیجاشدگان داخلی در محلات اصلی و موقتی شان متعهد میباشد ولی نظر به کمبود منابع و امکانات، معضله بیکاری و نبود شغل در سراسر کشور، متأسفانه دامنگیر لایه های محروم و آسیب پذیر جامعه گردیده تا تعداد کثیری از شهروندان بصورت منظم و غیر منظم در داخل و خارج از کشور تن به مهاجرت دهند، که مدیریت این روند یک چالش بزرگ در سطح کشور برای وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان پنداشته می شود و این وزارت مطابق رویکرد امارت اسلامی افغانستان و پالیسی وزارت کار و امور اجتماعی همواره تلاش نموده تا جهت تقویت اقتصاد، و خود کفایی برای انعده فامیل های که در این اواخر به اثر فشارهای کشورهای همسایه به کشور عزیزما جبراً اخراج و یا عودت می نمایند در هماهنگی با نهادهای ذیربط ملی و بین المللی با ارایه خدمات حقوقی و اجتماعی زمینه کار و فرصت های شغلی را فراهم نمایند که نیازمند فعالیت های گسترده و فراگیر در قالب برنامه ها و پلان های کوتاه مدت و بلند میباشد.

2-تحلیل وضعیت:

مشکلات اجتماعی، اقتصادی و خصوصاً فقر، بیکاری و حوادث طبیعی (خشکسالی) در کشور سبب گردید تا بیشتر شهروندان آواره و مهاجر را در سطح منطقه داشته باشد، که تأثیرات این چالشها در چهار دهه اخیر بر مردم افغانستان بسیار سنگین بوده و این عوامل باعث گردیده تا کتله بزرگ از شهروندان در کل پیامد های تلخ این وضعیت، باعث گردید تا شهروندان تن به مهاجرت داده و کشور را به امید دست رسی به فرصت های شغلی برای زندگی آینده شان ترک نمایند. بخش دیگر از شهروندان که نخواستند، یا نتوانسته اند کشور را ترک کنند، در داخل مرزهای کشور آواره شده اند.

به اساس آمار و ارقام موجود اکنون در حدود (10000000) ده میلیون تن مهاجر افغان در کشورهای جهان بخصوص ایران و پاکستان بامدرک و فاقد مدرک زندگی مینمایند و همچنان در حدود بیشتر از (375000) هزار فامیل به اثر حوادث طبیعی و غیرطبیعی در کشور در حالت بیجاشدگی بسر میبرند. که این یک معضله بزرگ برای امارت اسلامی و بخصوص وزارت مهاجرین به شمار میآید.

با پیروزی امارت اسلامی جنگ ها و چالش های چندین ساله سیاسی، در کشور ختم گردیده و شهروندان کشور در فضای صلح و امنیت برادری و برابری زندگی روز مره شان را به امید یک آینده بهتر و روشنتر سپری مینمایند. امارت اسلامی و رهبری وزارت تلاش دارد تا با استفاده از فرصت های پیش آمده جهت رسیدگی به وضعیت عودت کنندگان و بیجاشدگان داخلی با ارایه طرح ها و برنامه های جامع کوتاه مدت و بلند مدت زمینه فرصتهای شغلی را فراهم نمایند. که خوش بختانه بعد از پیروزی امارت اسلامی افغانستان بیشتر از (100) نهاد ملی و بین المللی در بخش های مختلف تفاهم نامه های کاری به امضا رسیده اند .

ولی بازهم در صورت اخراج نمودن اجباری بیشتر از (1.700000) میلیون تن از کشور همسایه پاکستان و غیره در عرصه های مختلف بخصوص (سرپناه ، کاریابی ، اشتغالزایی) و عرصه سایر خدمات اجتماعی به مشکلات زیاد روبرو میباشیم که نیاز به همکاریهای موسسات همکار ملی و بین المللی احساس میگردد.

3-هدف اصلی طرح:

فراهم نمودن زمینه دسترسی به فرصت های کاری و اشتغال جهت امرار معیشت و خودکفایی برای تقریباً (1.700000) تن عودت کننده گان که در این اواخر جبراً از کشور اسلامی پاکستان و غیره به افغانستان اخراج و یا عودت مینمایند .

این طرح من حیث یک بخش از برنامه های وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان جهت رسیدگی به وضعیت عودت کنندگان با توجه به راه حل های مداوم و مبتنی بر حقوق درچارچوب مفهومی که از نظر معیاری درمطابقت به حقوق کار و بر مبنای شریعت اسلامی و از نظر عملیاتی برای ترویج و حمایت از حقوق بشری است. با در نظر داشت وضعیت کنونی کشور، با رویکرد وزارت کار و امور اجتماعی در رابطه به فرصت های اقتصادی و امرار معیشت از مرحله فراهم آوری مساعدت های بشردوستانه تا به مرحله خودکفایی که با عملی شدن این طرح مقاصد ذیل بدست خواهند آمد.

الف: فراهم شدن زمینه آموزش های فن و حرفه مطابق حرفه های معمول و مروج در سطح کشور برای خانواده های نیازمند.

ب: رسیدگی به نیازمندی های دراز مدت عودت کنندگان با ایجاد فرصت های شغلی و اقتصادی جهت معیشت پایدار شان.

ج: استفاده از توانایی های علمی و فن اوری و تجربیات عودت کنندگان که در کشور میزبان حاصل نموده در راستای فراهم شدن زمینه توسعه اشتغال زایی.

د: کاهش مشکلات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی با بکارگیری از نیروی بشری متخصص در بخش های فن اوری.

4- منابع و شیوه های موجود به منظور تطبیق این طرح:

با وجود این همه چالش ها و مشکلات خوشبختانه منابع، امکانات و بسترهای مناسب برای فراهم شدن زمینه آموزش های فن و حرفه و ایجاد شغل و کار برای تعداد حدود (1000000) یک میلیون تن عودت کننده جهت امرار معیشت و رشد اقتصادی خانواده های نیازمند، که عبارت اند از:

1- موجودیت نیروی بشری مسلکی و تحصیل کرده.

2- موجودیت منابع طبیعی و غیر طبیعی .

3- موجودیت زمین های زراعتی آبی و للمی .

4- موجودیت چراگاه های وسیع جهت رشد و انکشاف مالداری.

- 5- موجودیت نهاد های امداد رسان ملی و بین المللی.
- 8- ارایه برنامه های انکشافی و اقتصادی از طرف نهاد های ملی و بین المللی.
- 9- موجودیت بستر های مناسب جهت رشد و انکشاف باغداری و مالداریی و پرورش حشرات مفیده.
- 10- بودجه انکشافی در قالب طرح ها و برنامه های وزارت کار و امور اجتماعی جهت افزایش اشتغال زایی.

5- میکانیزم تطبیق طرح:

وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان مطابق شریعت اسلامی مصمم است که برنامه های قابل تطبیق را در همکاری و هماهنگی با نهادهای ملی و بین المللی عملی نموده تا اطمینان حاصل گردد که فامیل های عودت کننده می توانند از حقوق بشری خود بدون تبعیض بهره مند شوند. و با در نظر داشت وضعیت کنونی کشور، در راستای رسیدگی به وضعیت عودت کنندگان راه حل های واقع بینانه را جهت پاسخ گویی به منظور فراهم شدن زمینه اشتغال و امرار معیشت شان که به عوامل مختلف به آن دست رسی نداشته اند، ارایه خواهند کرد.

این طرح مطابق پالیسی امارت اسلامی، استراتیژی وزارت و اهداف انکشاف پایدار افغانستان تدوین و ترتیب گردیده است و دورنمایی را به منظور فراهم شدن زمینه اشتغال و کاریابی برای (1000000) یک میلیون تن عودت کننده در سطح کشور که به اثر اخراج اجباری و عودت از دست رسی به آن محروم شده، ترسیم و بادر نظر داشت گزینه ها و راه حل های موجود؛ با ارایه خدمات حقوقی، اجتماعی و جلب همکاری های ملی و بین المللی تطبیق خواهند گردید.

الف : هماهنگی بانهاد های ذیربط ملی و بین المللی به منظور فراهم سازی فرصت های شغلی (امرار معیشت و اشتغالزایی)

- 1- شریک نمودن ارقام انعه عودت کننده گان که در مرزهای کشور به ذریعه سیستم ثبت معلومات مهاجرین (ARIS) به شکل ان لین ثبت و توحید میگردد .
- 2- ایجاد کورسهای آموزش فنی و حرفوی.
- 3- ایجاد فرصتهای کاری در بخش استخراج معادن.
- 4- ایجاد فرصت های کاری در ادارات.
- 5- ایجاد دستگاه های دستی صنعتی برای طبقه اناث و ذکور
- 6- فراهم سازی سایر برنامه های قابل تطبیق در راستای اشتغالزایی و کاریابی و بدیل معیشت.

ب: بکار گیری از ظرفیت علمی:

استفاده از توانایی های علمی و فن آوری و تجربیات عودت کنندگان ، متخصصین مسلکی و حرفوی. افراد با تجربه که تمایل دارند برای کسب مهارت های لازم فنی و کار آفرینی.

ج: توسعه و انکشاف فن آوری ،زراعتی

- فراهم سازی بازار کارهای مسلکی و حرفوی.
  - فراهم سازی وسایل و امکانات مدرن برای دهاقین و زارعین.
  - حمایت از فارم های مالداري و مرغ داری.
  - فراهم آوری و توزیع تخم های اصلاح شده بذری.
- راه اندازی کسب و کارهای کوچک روستایی و شهری.

علاقمندی مردان و زنان به خصوص به کسب و کارهای کوچک حرفوی و تخنکی افزایش یافته است. کسب و کارهای کوچک باعث میشود افراد محلی خودشان از نظر شغلی خودکفا شوند و این کار تسهیل رشد اقتصاد محلی پایدار را موجب میشود. به این ترتیب شیوه برای ترویج کسب و کارهایی که فرصتهای اشتغال محلی و شهری را ایجاد میکنند به وجود خواهد آمد. کسب و کارهای کوچک یک منبع نوآوری در محصولات و خدمات هستند.

شاخص های نیازمندی ها برای عودت کنندگان

شماره	زمینه های اشتغال زایی و کاریابی	نهاد مسول سکتوری	نهاد های همکار
1	1. ایجاد صندوق بین المللی حمایت مالی از پروسه بازگشت و ادغام مجدد عودت کنندگان. 2. اجازه دادن به عودت کنندگان جهت آوردن مواشی و سایر اموال شان بدون محصول گمرکی . 3. مساعدت نقدی با هدف ایجاد اشتغال به صورت اقساط.	وزارت مالیه و سایر ادارات ذیربط .	بانک مرکزی و وزارت مهاجرین و عودت کنندگان ومؤسسات همکاری و بین المللی .
2	1. کاهش مصارف حواله های مهاجرین که جزء بر نامه انکشاف پایدار ملل متحد می باشد. 2. توزیع قرضه های کوچک برای عودت کنندگان	بانک مرکزی مؤسسات	وزارت های مالیه، مخابرات، مهاجرین و عودت کنندگان، بانک جهانی، بانک های

ویبجاشدگان با هدف ایجاد شغل و باز پرداخت آن در اقساط بلند مدت.	همکار ملی وبین المللی	خصوصی، صرافان و سیستم پستی.
3	1. توزیع یا اجاره بلند مدت زمینهای زراعتی به صورت محدود که عواید آن تکافوی مصارف یک خانواده را بتواند. 2. ایجاد بازار های روز در محلات فروش محصولات زراعتی.	وزارت شهرسازی و اراضی و وزارت مهاجرین و عودت کنندگان و زارت تجارت.
4	1. ایجاد سهولت جهت جلب منابع و سرمایه های مهاجرین که در کشورهای میزبان درسکتور خصوصی فعالیت دارند و توزیع زمین برای صنعت کاران و سرمایه گذاران عودتکننده درپارک های صنعتی. 2. تشویق سکتور خصوصی جهت سرمایهگذاری مشترک در تامین خدمات اساسی و اعمار ساحات تجارتي در ساحات عودت کنندگان 3. استفاده از ظرفیتهای و توانایی های بانوان درپرتو شریعت و زمینه سازی حضور آنان در مراکز تجارت و سرمایه گذاری جهت مشارکت در تامین اقتصاد خانواده 4. حمایت از صنعت قالین بافی در میان عودت کنندگان.	اداره مستقل اراضی وزارت تجارت و سایر ادارات ذیربط . وزارت های مهاجرین و عودت کنندگان و اتاق های تجارت و وزارت کار و امور اجتماعی
5	معرفی انعهده افراد عودت کننده گان غیر ماهر جهت آموزش های حرفوی و تخنیکي و کاریابی که مسولیت فامیل دوش میباشد .	وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان
6	جذب عودت کنندگان تحصیل یافته و متخصص در نهادهای دولتی و خصوصی .	اتاق های تجارت و نهاد های جذب نظامی
7	اولویت دادن در استخدام کارگران ماهر و غیر ماهرعودت کننده در برنامه میثاق شهروندی، پروژه تاپی، خط آهن و...	وزارت احیا و انکشاف دهات و وزارت فواید عامه

وزارت های امور خارجه و امور مهاجرین و عودت کنندگان.	وزارت کار و اموراجتماعی	اولویت دادن به اعزام کارگران ماهر عودت کننده در کشورهایی که به زودی با آنها تفاهمنامه امضا می شود.	8
وزارت های تجارت، زراعت و مالداری و وزارت مهاجرین و عودت کنندگان. وسایر موسسات همکار.	وزارت کار و امور اجتماعی وسایر موسسات همکارملی و بین المللی	کاریابی عاجل از طریق حمایت از صنایع دستی، تنخیکی و حرفوی مانند تولید عسل، مربا، ترشی، زعفران، البسه نوزا، فلزکاری، نجاری، ترمیم موبایل، قالین بافی، موره بافی، یخن بافی زنانه و مردانه، فلاوری، ترمیم یخچال، وسایر ماشین الات برقی و بازار یابی برای فروش محصولات آنها.	9

پایدارسازی مشاغل ایجاد شده:

به منظور پایدارسازی مشاغل ایجاد شده و تسریع امر خودکفایی خانواده ها اقدامات زیر به عمل آید:

- ارائه مشاوره های فنی، تخصصی و بازدیدهای دوره ای از طرح های اجرا شده در فواصل زمانی مشخص در مراحل قبل، حین و بعد از اجرای طرح های اشتغال و خودکفایی تا حصول اطمینان از پایداری شغل گردد.

- برگزاری دوره های کار آموزی برای خانواده های نیازمند.

- تهیه و تأمین ابزار کار و مواد اولیه.

- کمک در بازاریابی و فروش محصولات تولید شده.

با عملی شدن گزینه های پیشنهادی این طرح، زمینه فرصت های اشتغال و امرار معیشت جهت خودکفایی عودت کنندگان در محلات اصلی شان فراهم که وزارت امور مهاجرین در همکاری و هماهنگی به نهادهای ذیربط ملی و بین المللی با تخصیص بودجه چرخه فعالیت شغلی عودت کننده گان را حرکت می آورد.

نتایج متوقعه:

تطبیق این طرح منجر به فراهم شدن زمینه اشتغال در محلات بود و باش عودت کنندگان گردیده و نتایج ذیل بدست خواهند آمد.

1- رشد و تقویت اقتصاد فامیل های عودت کننده جهت خودکفایی.

2- کاهش معضل بیکاری در سطح کشور و تقویت برنامه های ملی کاریابی و اشتغالزایی.

3- تقویت روانی و کاهش اعتیاد ناشی از مواد مخدر در سطح اجتماع.

- 4- کاهش از مهاجرت های غیر قانونی علی الخصوص نیروی بشری توانمند کار و حرفه.
  - 5- امرار معیشت خانواده های عودت کننده ورشد اقتصاد مستقیم و غیر مستقیم خانواده ها.
  - 6- تقویت روند پروسه عودت داوطلبانه مهاجرین به وطن خویش .
  - 7- کاهش گرسنگی و دسترسی به مواد غذایی مطمئن و کافی.
  - 8- افزایش سرمایه گذاری های زیربنای روستایی.
  - 9- دسترسی به بازار کار و اشتغال با استفاد از منابع طبیعی و غیر طبیعی در راستای توسعه و پیشرفت کشور.
  - 10- تحقق اهداف امارت اسلامی و وزارت امورمهاجرین و عودت کنندگان در عرصه تامین خدمات اجتماعی و جذب مساعدت تمویل کنندگان ملی و بین المللی به منظور فراهم شدن زمینه دسترسی به کار و اشتغال جهت امرار معیشت و خودکفای عودت کنندگان.
- این طرح با در نظر داشت و وضعیت فعلی عودت کنندگان ، مطابق پالیسی امارت اسلامی و استراتژی وزارت و رویکرد وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و ترتیب گردیده است.

با احترام

مولوی شمال خان مصلح

رئیس تثبیت و دریافت راه حل های دایمی